

Brug for oprydning i uddannelsesjunglen

Der er for mange videregående uddannelser i Danmark, som har for høj dimittendledighed eller ikke fører til relevant beskæftigelse. Dansk Erhverv foreslår i dette notat en række løsninger. Målet er færre og bedre uddannelser.

Hovedresultater

- Der er mere end 800 uddannelsesudbud med mere end 5 dimittender i 2020 på de videregående uddannelser i Danmark. Den gennemsnitlige dimittendledighed er på 9,3 pct.
  - 43 pct. af uddannelsesudbuddene har en overdimittendledighed, der er mere end 2 procentpoint højere end gennemsnittet – hvilket Uddannelses- og Forskningsministeriet betegner som markant overledighed.
  - 29 pct. har en overdimittendledighed, der er mere end 5 procentpoint højere end gennemsnittet.
  - 87 uddannelsesudbud (11 pct.) har en dimittendledighed på 25 pct. eller mere.
  - Det er særligt blandt de mindste uddannelser, at en stor andel har overledighed.
- Universitetsuddannede har den højeste dimittendledighed på 10,3 pct. Dimittender fra erhvervsakademier mv. har en dimittendledighed på 9,6 pct. og professionshøjskolerne har en dimittendledighed på 7,7 pct.
- Der findes uddannelser med høj dimittendledighed og høj beskæftigelse inden for såvel erhvervsakademier, professionshøjskoler og universiteter. På de lange videregående uddannelser har sundhedsvidenskab den laveste dimittendledighed – humaniora den højeste.
- Det er ikke nok at se på beskæftigelse, det er også væsentligt at se på relevant beskæftigelse. Blandt dimittender fra de lange videregående uddannelser i 2020 gælder:
  - 11 pct. modtog en dimittendløn, der er lavere end medianlønnen for en dimittend med en kort videregående uddannelse (KVU).
  - 25 pct. af humanisterne arbejdede for en dimittendløn på KVU-niveau, mens det samme kun gælder for 4 pct. af kandidaterne fra de tekniske uddannelser.
  - 28 pct. af Roskilde Universitets dimittender arbejder til KVU-løn, det samme gælder for kun 2 pct. af DTU's dimittender.

Dansk Erhverv mener

- Der er fortsat alt for mange uddannelser med høj dimittendledighed. Uddannelsesinstitutionerne skal gøres mere ansvarlige for at få deres dimittender i job. 20 pct. af uddannelsesmidlerne skal gøres beskæftigelsesafhængige.
- Det er ikke nok at få dimittender i job, de skal også have et job, der svarer til deres uddannelsesniveau. Dansk Erhverv mener, at uddannelserne skal være langt bedre til

at følge deres dimittender. 5 pct. af uddannelsesmidlerne skal derfor afhænge af, om dimittenderne opnår relevant beskæftigelse.

- Der er for mange uddannelsesudbud i Danmark. Der er mange uddannelsesudbud, der er for små. Der er også for mange uddannelser med flere udbud, hvor alle udbud har for høj dimittendledighed. Dansk Erhverv mener, at der er behov for en central uddannelsesplanlægning i Danmark, hvor flere små uddannelser lægges sammen, og hvor uddannelser med høj ledighed lukkes helt. Besparelserne fra denne øvelse kan bruges til at skabe bedre uddannelsesudbud med fx flere undervisningstimer og mere feedback.

Indledning

Et dataudtræk fra Uddannelses- og Forskningsministeriet viser, at der er mere end 800 videregående uddannelsesudbud i Danmark.¹ Det betyder, at der er mere end 800 uddannelsesudbud på tværs af 35 uddannelsesinstitutioner, hvor man kan blive optaget på en videregående uddannelse. Mange af uddannelsesinstitutionerne udbyder desuden samme uddannelse på campuser forskellige steder i landet.

Generelt er uddannelse en kæmpe gevinst for vores samfund. Unge, der tager en videregående uddannelse, får gode job og uddannelsen giver dem mange muligheder i livet. Uddannelse bidrager desuden til både innovation, livskvalitet, vækst og velfærd.

Der er dog også på en række områder problemer med beskæftigelsen, og områder hvor de studerende ansættes til en løn, der er lavere end deres uddannelsesniveau umiddelbart tilskrives.

I dette notat gennemgår vi de videregående uddannelser i Danmark for dimittendledighed og relevant beskæftigelse. Vi gennemgår dimittendledigheden inden for de forskellige uddannelseslængder og institutionstyper. Vi dykker særligt ned i de lange videregående uddannelser, da det er der problemerne med dimittendledighed er størst. Sidst i notatet findes et bilag med metodebeskrivelse.

For mange udbud med høj dimittendledighed – særligt små udbud

Den gennemsnitlige dimittendledighed på tværs af de ca. 800 videregående uddannelser er 9,3 pct.

43 pct. af uddannelserne har en dimittendledighed, der er mere end 2 procentpoint højere end gennemsnittet – hvilket er Uddannelses- og Forskningsministeriets grænse for markant overledighed.² 29 pct. har en dimittendledighed, der er mere end 5 procentpoint højere end gennemsnittet. 11 pct. har en dimittendledighed på 25 pct. eller mere. Altså er der markant overledighed på lidt under halvdelen af alle videregående uddannelser og hvad der må betegnes som meget høj overledighed på knap hver tredje uddannelse.

Der er mange helt små uddannelser. I datasættet fra Uddannelses- og Forskningsministeriet er der lidt over 90 udbud, der havde 5-10 dimittender i 2020 (Ministeriet inkluderer ikke uddannelser med færre end 5 dimittender i deres datasæt – så det faktiske antal små uddannelser er endnu større). Ud af de 90 har knap halvdelen en markant overledighed, se

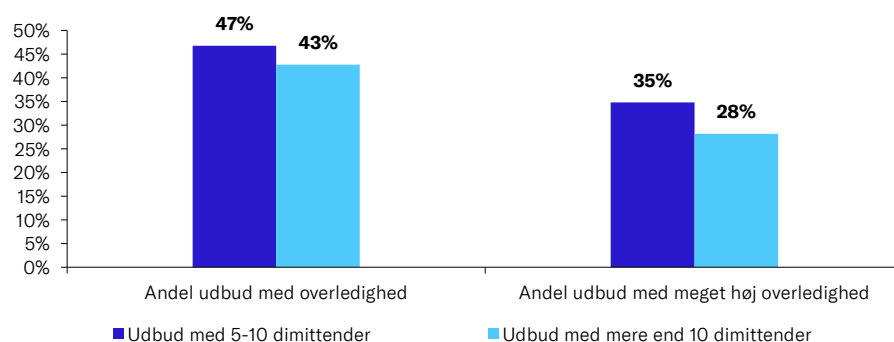
---

¹ Data er baseret på dimittender fra 2020 og inkluderer kun uddannelser, hvor der var minimum 5 dimittender. Vi inkluderer desuden kun uddannelser, der ligger indenfor Uddannelses- og Forskningsministeriets ressortområde. Mere information findes i bilag med metodebeskrivelse.

² Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriets modelbeskrivelse af den ledighedsbaserede dimensioneringsmodel: [Modelbeskrivelse – Uddannelses- og Forskningsministeriet \(ufm.dk\)](#)

figur 1. Figuren viser, at der er en større andel af de små end af de større uddannelser, som har både markant og meget høj overledighed.

Figur 1: **Andel af uddannelsesudbud med markant og meget høj overledighed**

Kilde: Dansk Erhverv pba. data fra Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Note: Data inkluderer kun uddannelser med minimum 5 dimittender i 2020. Den gennemsnitlige dimittendledighed i 2020 var på 9,3 pct. Vi definerer markant hhv. meget høj overledighed som en dimittendledighed, der er mere end 2 hhv. 5 procentpoint højere end gennemsnittet.

I 2018 udgav Universitetsudvalget en rapport om de danske universitetsuddannelser. Rapporten viser, at uddannelser med færre end 20 studerende har et førsteårsfrafald på 30 pct., mens uddannelser med over 150 studerende kun har et frafald på 15 pct.³ Udvalget anbefalede, at: "universiteterne i tæt samarbejde med Uddannelses- og Forskningsministeriet gennemfører et tværgående eftersyn af uddannelsesudbuddet med henblik på at skabe et mere overskueligt uddannelseslandskab."

Når uddannelser har for høj ledighed, så dimensioneres de. Det vil sige, at der skal optages færre på uddannelsen. Det betyder desværre, at mange uddannelser bliver så små, at det svært at opretholde et godt studiemiljø.

Der er også en række eksempler på ens uddannelser, der udbydes på flere forskellige uddannelsesinstitutioner, og hvor alle udbud har meget høj ledighed. Fx kan man læse en kandidat i filosofi fire steder i Danmark. Uddannelserne havde en dimittendledighed på mellem 32 og 55 pct. for 2020-dimittenderne, se bilag 1. Et andet eksempel er kandidatuddannelsen i historie, der kan læses fem steder med dimittendledighed fra 21 til 44 pct. Flere eksempler kan findes i bilag 2, som indeholder en liste over udbud med høj ledighed på flere udbudssteder.

Dansk Erhverv mener

Der er for mange små uddannelser, som har svært ved at sikre et godt studiemiljø og en god beskæftigelse. Dansk Erhverv anbefaler, at der laves en national plan for udbud af uddannelser med henblik på sammenlægninger, så der kan skabes færre, men mere solide udbud. Sammenlægninger og udbud skal ses i sammenhæng med de regionale arbejdsmarkeder. Vi anerkender fuldt ud behovet for uddannelsespladser i hele landet, men det er nødvendigt at se det lokale udbud i sammenhæng med det lokale arbejdsmarked.

³ Uddannelses- og Forskningsministeriet, 2018: Universitetsuddannelser til fremtiden.

Der er desuden en række eksempler på uddannelser med høj ledighed på flere udbud. Dansk Erhverv anbefaler, at Uddannelses- og Forskningsministeriet sikrer et bedre samarbejde på tværs af uddannelsesinstitutionerne. Der skal uddannes færre på uddannelser med høj ledighed. Ministeriet bør lave en plan om lukning af udbud, så der er fx tre eller to solide udbud af filosofi i stedet for at nedskalere alle fem udbud eksisterende udbud. Dette er ikke en spareøvelse, derfor bør pengene geninvesteres, så der kan tilbydes fx flere undervisningstimer og mere feedback på uddannelserne.

Dimittendledighed og dimittendløn fordelt på typen af uddannelsesinstitution

I afsnittene nedenfor gennemgår vi dimittendledigheden for uddannelserne indenfor hver type af uddannelsesinstitution.

Erhvervsakademierne, maskinmesterskolerne og maritime uddannelser

Erhvervsakademierne, maskinmesterskolerne og de maritime uddannelsesinstitutioner vist i tabellen nedenfor har generelt en fin beskæftigelse for deres uddannelser, idet den gennemsnitlige dimittendledighed for dimittenderne fra 2020 er på 9,6 pct., hvilket ligger på niveau som gennemsnittet for alle de videregående uddannelser (9,3 pct.).

Tabel 1: **Antal udbud med hhv. overledighed, gennemsnitlig ledighed og lav ledighed på erhvervsakademierne, maskinmesterskolerne og de maritime uddannelser**

Institution	Antal med overledighed	Antal med gennemsnitlig ledighed	Antal med lav ledighed	Andel med overledighed
Erhvervsakademi Dania	7	6	4	41%
Erhvervsakademi MidtVest	4	3	5	33%
Erhvervsakademi SydVest	9	3	3	60%
Erhvervsakademi Aarhus	11	6	9	42%
Erhvervsakademiet Copenhagen Business Academy	6	3	8	35%
Fredericia Maskinmesterskole	0	0	2	0%
IBA Erhvervsakademi Kolding	1	6	2	11%
Københavns Erhvervsakademi (KEA)	6	6	9	29%
Marstal Navigationsskole	0	1	1	0%
MARTEC - Maritime and Polytechnic University College	0	1	2	0%
Maskinmesterskolen København	0	0	2	0%
Svendborg International Maritime Academy, SIMAC	0	1	4	0%
Zealand Sjællands Erhvervsakademi	10	3	8	48%
Aarhus Maskinmesterskole	0	1	1	0%
I alt	54	40	60	35%

Kilde: Dansk Erhverv pba. data fra Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Note: Data inkluderer kun uddannelser med minimum 5 dimittender i 2020. Vi definerer overledighed hhv. lav ledighed som en dimittendledighed, der er mere end 2 procentpoint højere hhv. lavere end gennemsnittet.

Tabellen ovenfor viser, at 35 pct. af uddannelserne har en markant overdimmendledighed, mens 65 pct. har en gennemsnitlig eller bedre beskæftigelse for dimittender.

Professionshøjskolerne og journalisthøjskolen

Professionshøjskolerne er de videregående uddannelser, der har den bedste beskæftigelse. Generelt er dimittendledigheden 7,7 pct. for uddannelsesinstitutionerne i tabellen nedenfor. Der er egentlig mangel på en række velfærdsuddannelser så som sygeplejerske, der har en dimittendledighed på 1 pct.

Tabel 2: **Antal udbud med hhv. overledighed, gennemsnitlig ledighed og lav ledighed på professionshøjskolerne og journalisthøjskolen**

Institution	Antal med overledighed	Antal med gennemsnitlig ledighed	Antal med lav ledighed	Andel med overledighed
Københavns Professionshøjskole	8	2	12	36%
Professionshøjskolen Absalon	3	0	7	30%
Professionshøjskolen UC Syddanmark	5	1	8	36%
Professionshøjskolen University College Nordjylland	17	6	10	52%
Professionshøjskolen VIA University College	17	2	11	57%
UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole	14	8	16	37%
Danmarks Medie- og Journalisthøjskole	4	2	0	67%
I alt	68	21	64	44%

Kilde: Dansk Erhverv pba. data fra Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Note: Data inkluderer kun uddannelser med minimum 5 dimittender i 2020. Vi definerer overledighed hhv. lav ledighed som en dimittendledighed, der er mere end 2 procentpoint højere hhv. lavere end gennemsnittet.

Vi bemærker, at der er stor forskel på uddannelsesudbuddet på de forskellige professionshøjskoler, hvor fx UCL både er et erhvervsakademi og en professionshøjskole, hvor erhvervsakademiuddannelserne er primært privatrettede, så er professionshøjskolerne primært offentligt rettede.

Universiteterne og arkitekt- og designskolerne

Gruppen bestående af universiteterne samt arkitekt- og designskolerne har samlet set en højere dimittendledighed end de øvrige uddannelsesinstitutioner med en gennemsnitlig ledighed på 10,3 pct. Der er dog store variationer. Mens enkelte uddannelser har dimittendledigheder på over 50 pct., så er der også en del uddannelser med en dimittendledighed på 0 pct., hvilket tyder på egentlig mangel på arbejdskraft.

Tabel 3: **Antal udbud med hhv. overledighed, gennemsnitlig ledighed og lav ledighed på universiteterne og arkitekt- og designskolerne**

Institution	Antal med overledighed	Antal med gennemsnitlig ledighed	Antal med lav ledighed	Andel med overledighed
Arkitektskolen Aarhus	1	0	0	100%
Copenhagen Business School - Handelshøjskolen	3	4	14	14%
Danmarks Tekniske Universitet	5	10	32	11%
Designskolen Kolding	1	0	0	100%
IT-Universitetet i København	1	0	4	20%
Københavns Universitet	57	13	26	59%
Roskilde Universitet	24	5	2	77%
Syddansk Universitet	39	12	36	45%
Aalborg Universitet	49	17	39	47%
Aarhus Universitet	46	22	38	43%
Det Kongelige Akademi - Arkitektur, Design, Konservering	2	0	0	100%
I alt	228	83	191	45%

Kilde: Dansk Erhverv pba. data fra Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Note: Data inkluderer kun uddannelser med minimum 5 dimittender i 2020. Vi definerer overledighed hhv. lav ledighed som en dimittendledighed, der er mere end 2 procentpoint højere hhv. lavere end gennemsnittet.

Igen bemærker vi, at der er meget stor forskel på de forskellige uddannelsesinstitutioner, hvor fx Danmarks Tekniske Universitet primært er på det tekniske og naturvidenskabelige område, mens fx Københavns Universitet har et omfattende udbud af meget forskellige uddannelsesstyper.

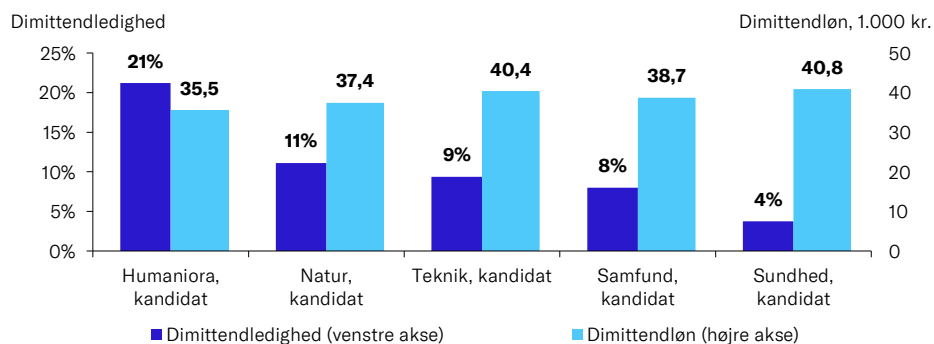
Dimittendledighed og dimittendløn fordelt på uddannelsesområde for de lange videregående uddannelser

De lange videregående uddannelser er den største gruppe af videregående uddannelser. De har som fremlagt også de største problemer med dimittendledighed. De følgende afsnit handler derfor særskilt om lange videregående uddannelser.⁴

Der er stor forskel på, hvordan dimittendledigheden fordeler sig på de lange videregående uddannelser. Mens dimittendledigheden er på 21 pct. for humanister, er den fx kun 4 pct. for dimittender fra sundhedsvidenskab, se figur 2. Humanistiske kandidater har desuden den laveste dimittendløn på 35.500 kr., mens de sundhedsvidenskabelige kandidaters dimittendløn er højest på 40.800 kr.

⁴ Når vi i dette afsnit nævner antal uddannelser og dimittender i 2020 fra de forskellige uddannelsesområder, er der, jf. bilag med metodebeskrivelse, kun inkluderet uddannelser med minimum 5 dimittender i 2020. Det faktiske antal uddannelser og dimittender kan derfor være større.

Figur 2: **Dimittendledighed og dimittendløn fordelt på uddannelsesområde for lange videregående uddannelser**

Kilde: Dansk Erhverv pba. af data fra Uddannelses- og Forskningsministeriet og Danmarks Statistiks lønregister (LONN).

Note: Data for ledighed inkluderer kun uddannelser med minimum 5 dimittender i 2020.

I afsnittene nedenfor gennemgår vi dimittendledigheden for uddannelserne indenfor hvert uddannelsesområde.

Humaniora

Ledigheden er fortsat meget høj på humaniora. Der er 141 udbud af humanistiske kandidatuddannelser, og 110 har markant overdimmendledighed. De har en gennemsnitlig dimittendledighed på 21 pct. Der er dog også humanistiske uddannelser med god beskæftigelse, og 17 humanistiske uddannelser har en dimittendledighed, der er minimum 2 procentpoint lavere end gennemsnittet.

Medianlønnen for humanistdimittender er 35.500 kr. om måneden. Der blev uddannet godt 4.700 humanistiske kandidater i 2020.

Tabel 4: **Antal udbud med hhv. overledighed, gennemsnitlig ledighed og lav ledighed på lange videregående uddannelser indenfor humaniora**

Institution	Antal med overledighed	Antal med gennemsnitlig ledighed	Antal med lav ledighed	Andel med overledighed
Copenhagen Business School – Handelshøjskolen	1	0	0	100%
Designskolen Kolding	1	0	0	100%
Københavns Universitet	33	3	2	87%
Roskilde Universitet	8	1	0	89%
Syddansk Universitet	17	1	7	68%
Aalborg Universitet	14	2	4	70%
Aarhus Universitet	35	7	4	76%
Det Kongelige Akademi - Arkitektur, Design, Konservering	1	0	0	100%
I alt	110	14	17	78%

Kilde: Dansk Erhverv pba. data fra Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Note: Data inkluderer kun uddannelser med minimum 5 dimittender i 2020. Vi definerer overledighed hhv. lav ledighed som en dimittendledighed, der er mere end 2 procentpoint højere hhv. lavere end gennemsnittet.

Naturvidenskab

Ledigheden er også forholdsvist høj for naturvidenskabelige kandidater med en gennemsnitlig dimittendledighed på 11 pct. 39 ud af de 84 naturvidenskabelige uddannelser har markant overdimmendledighed på mindst to procentpoint over gennemsnittet. En række af uddannelserne har dog en god beskæftigelse, da 29 uddannelser har en dimittendledighed, der er mindst 2 procentpoint lavere end gennemsnittet.

Medianlønnen for dimittender fra de naturvidenskabelige uddannelser er 37.400 kr. om måneden. Der blev uddannet knap 2.800 naturvidenskabelige kandidater i 2020.

Tabel 5: **Antal udbud med hhv. overledighed, gennemsnitlig ledighed og lav ledighed på lange videregående uddannelser indenfor naturvidenskab**

Institution	Antal med overledighed	Antal med gennemsnitlig ledighed	Antal med lav ledighed	Andel med overledighed
IT-Universitetet i København	1	0	4	20%
Københavns Universitet	17	5	10	53%
Roskilde Universitet	3	0	1	75%
Syddansk Universitet	5	2	4	45%
Aalborg Universitet	8	3	2	62%
Aarhus Universitet	5	6	8	26%
I alt	39	16	29	46%

Kilde: Dansk Erhverv pba. data fra Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Note: Data inkluderer kun uddannelser med minimum 5 dimittender i 2020. Vi definerer overledighed hhv. lav ledighed som en dimittendledighed, der er mere end 2 procentpoint højere hhv. lavere end gennemsnittet.

Teknisk videnskab

Dimittendledigheden for teknisk videnskab er på 9,4 pct. og er dermed på niveau med gennemsnittet for lange videregående uddannelser. Der er 106 tekniske, lange videregående uddannelser. Af dem har 37 en markant overledighed på mindst 2 procentpoint. En række tekniske uddannelser har rigtig god beskæftigelse, idet 51 uddannelser har en dimittendledighed, der er mindst 2 procentpoint lavere end gennemsnittet.

Medianlønnen for dimittender fra de tekniske uddannelser er ca. 40.400 kr. om måneden. Der blev uddannet 3.500 tekniske kandidater i 2020.

Tabel 6: **Antal udbud med hhv. overledighed, gennemsnitlig ledighed og lav ledighed på lange videregående uddannelser indenfor teknisk videnskab**

Institution	Antal med overledighed	Antal med gennemsnitlig ledighed	Antal med lav ledighed	Andel med overledighed
Arkitektskolen Aarhus	1	0	0	100%
Danmarks Tekniske Universitet	4	7	19	13%
Københavns Universitet	1	0	0	100%
Syddansk Universitet	9	2	6	53%
Aalborg Universitet	20	8	21	41%
Aarhus Universitet	1	1	5	14%
Det Kongelige Akademi - Arkitektur, Design, Konservering	1	0	0	100%
I alt	37	18	51	35%

Kilde: Dansk Erhverv pba. data fra Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Note: Data inkluderer kun uddannelser med minimum 5 dimittender i 2020. Vi definerer overledighed hhv. lav ledighed som en dimittendledighed, der er mere end 2 procentpoint højere hhv. lavere end gennemsnittet.

Samfundsvidenskab

Den gennemsnitlige dimittendledighed for samfundsvidenskabelige kandidater er 8 pct. Dermed har de en bedre beskæftigelse end gennemsnittet for de lange videregående uddannelser. 36 ud af 89 samfundsvidenskabelige uddannelser har en markant overdimmendledighed på mindst 2 procentpoint. 37 samfundsvidenskabelige uddannelser har en beskæftigelse, der er mindst 2 procentpoint lavere end gennemsnittet.

Medianlønnen for dimittenderne fra de samfundsvidenskabelige uddannelser er 38.700 kr. om måneden. Der blev uddannet knap 9.400 samfundsvidenskabelige kandidater i 2020.

Tabel 7: **Antal udbud med hhv. overledighed, gennemsnitlig ledighed og lav ledighed på lange videregående uddannelser indenfor samfundsvidenskab**

Institution	Antal med overledighed	Antal med gennemsnitlig ledighed	Antal med lav ledighed	Andel med overledighed
Copenhagen Business School - Handelshøjskolen	2	4	14	10%
Københavns Universitet	3	3	4	30%
Roskilde Universitet	13	3	1	76%
Syddansk Universitet	6	1	6	46%
Aalborg Universitet	7	2	5	50%
Aarhus Universitet	5	3	7	33%
I alt	36	16	37	40%

Kilde: Dansk Erhverv pba. data fra Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Note: Data inkluderer kun uddannelser med minimum 5 dimittender i 2020. Vi definerer overledighed hhv. lav ledighed som en dimittendledighed, der er mere end 2 procentpoint højere hhv. lavere end gennemsnittet.

Sundhedsvidenskab

Den gennemsnitlige dimittendledighed for sundhedsvidenskabelige kandidater er 4 pct. Dermed har de sundhedsvidenskabelige kandidater den bedste beskæftigelse. Det er dog også det klart mest regulerede hovedområde, og den offentlige sektor er den primære beskæftigelse.

Den gennemsnitlige medianløn for dimittenderne fra de sundhedsvidenskabelige uddannelser er 40.800 kr. om måneden. Der blev uddannet knap 2.500 sundhedsvidenskabelige kandidater i 2020.

Tabel 8: **Antal udbud med hhv. overledighed, gennemsnitlig ledighed og lav ledighed på lange videregående uddannelser indenfor sundhedsvidenskab**

Institution	Antal med overledighed	Antal med gennemsnitlig ledighed	Antal med lav ledighed	Andel med overledighed
Københavns Universitet	2	2	9	15%
Roskilde Universitet	0	1	0	0%
Syddansk Universitet	0	4	5	0%
Aalborg Universitet	0	2	1	0%
Aarhus Universitet	0	2	4	0%
I alt	2	11	19	6%

Kilde: Dansk Erhverv pba. data fra Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Note: Data inkluderer kun uddannelser med minimum 5 dimittender i 2020. Vi definerer overledighed hhv. lav ledighed som en dimittendledighed, der er mere end 2 procentpoint højere hhv. lavere end gennemsnittet.

Dansk Erhverv mener

Der er fortsat ubalance mellem udbud og efterspørgsel på de videregående uddannelser. Dette gælder ikke kun for enkelte fagligheder eller niveauer. Indenfor såvel erhvervsakademier, professionshøjskoler samt på de lange videregående uddannelser findes der eksem-

pler på uddannelser med mangel på arbejdskraft og uddannelser med overledighed. På universiteterne kan dimittendledighed heller ikke på nogen måde reduceres til et spørgsmål om humaniora. Der er også problemer med ledighed på de øvrige hovedområder.

I 2015 blev den såkaldte ledighedsbaserede dimensionering indført. Den betyder, at uddannelser med høj ledighed får skåret i antallet af pladser. Den ledighedsbaserede dimensionering har betydet, at der er positive forskydninger i gang, og vi kan endnu ikke se den fulde effekt af ordningen. Vi kan dog heller ikke blot vente på, at dimensioneringen slår fuldt igennem. Der er i dag alt for mange unge mennesker, der kommer ud på arbejdsmarkedet med et eksamensbevis fra en uddannelse, der er begrænset efterspørgsel efter.

Dansk Erhverv mener derfor, at det er nødvendigt at ansvarliggøre de videregående uddannelser, så de i højere grad fokuserer på at få deres dimittender i job. I dag får uddannelserne en basisbevilling på 25 pct. af deres studentertaxameter. Denne basisbevilling får de uanset om de optager flere eller færre studerende – eller om disse kommer i relevant beskæftigelse.

Dansk Erhverv mener, at denne basisbevilling skal omlægges, så den sikrer fokus på relevant beskæftigelse. Konkret skal den nuværende basisbevilling på 25 pct. af undervisningstaksten omlægges til beskæftigelsestakst. Hvor de 20 pct. gives efter beskæftigelse og de 5 pct. gives efter relevans jf. næste afsnit.

Der findes allerede i dag et beskæftigelsestilskud, men det udgør kun ca. 4 pct. af uddannelsesbevillingerne. Det fulde beløb opnås, hvis de nyuddannede har en beskæftigelsesgrad på niveau eller højere end den generelle beskæftigelse. Hvis de nyuddannedes beskæftigelsesgrad ligger lavere, reduceres beløbet gradvist, indtil de nyuddannede i gennemsnit har en beskæftigelsesgrad, som ligger 25 procentpoint under måltallet, hvor beskæftigelsestilskuddet bortfalder.

I dag er det svært for de videregående uddannelser at oprette nye uddannelsespladser på områder, hvor der er mangel på arbejdskraft, da de grundet grundtilskuddet kun får 75 pct. taxameter for nye uddannelsespladser. En omlægning fra grundtilskud til beskæftigelsestilskud vil gøre det langt lettere at oprette uddannelser på de områder, hvor der er mangel på arbejdsmarkedet.

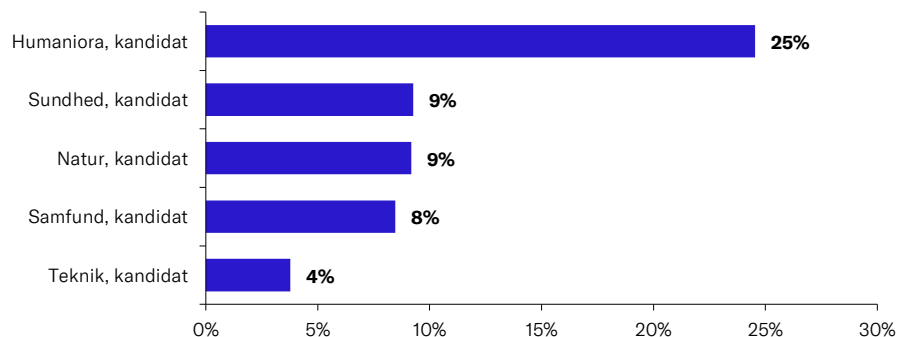
Beskæftigelse er ikke det samme som relevant beskæftigelse

Tager man en universitetsuddannelse, må det også forventes at man udfører arbejde på akademisk niveau. Ved hjælp af lønregistret på Danmarks Statistiks forskerordning har Dansk Erhverv derfor undersøgt dimittenderne fra 2020's dimittendløn.

Data viser, at 11 pct. af dimittenderne med lange videregående har en dimittendløn, der er lavere end medianlønnen for dimittender fra korte videregående uddannelser. Det er en indikation på, at deres arbejde ikke matcher deres uddannelsesniveau.

Inden for hovedområderne er det på humaniora, at flest dimittender arbejder for en løn lavere end KVVU-niveauet, nemlig hele 25 pct. Det samme gælder for 9 pct. af de sundhedsvidenskabelige og naturvidenskabelige dimittender, 8 pct. af de samfundsvidenskabelige dimittender og 4 pct. af de tekniske dimittender, se figur 3.

Figur 3: **Andel dimittender med lavere dimittendløn end medianlønnen for dimittender med en kort videregående uddannelse**

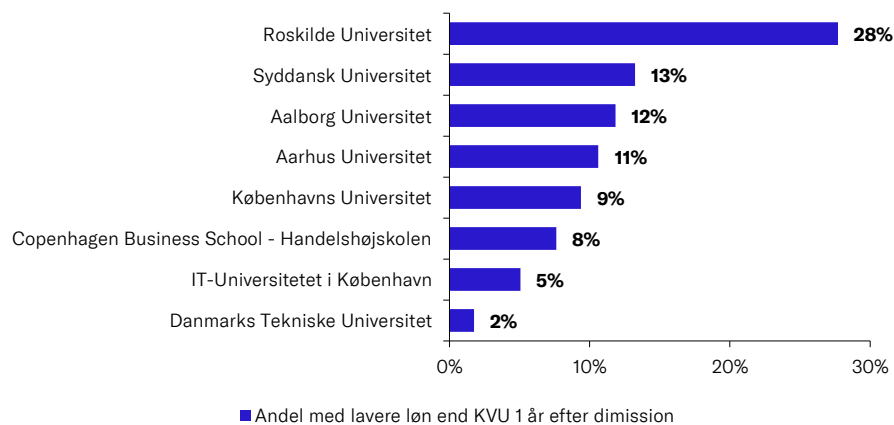

Kilde: Dansk Erhverv pba. Danmarks Statistiks lønregister (LONN).

Note: Vi har defineret dimittendlønnen som standardberegnet månedsførtjeneste et år efter fuldført uddannelse.

Der er også stor forskel universiteterne imellem. ITU og DTU, der primært har hhv. naturvidenskabelige og tekniske uddannelser, har en lav andel dimittender med KVVU-løn. CBS, der primært har erhvervsrettede samfundsvidenskabelige uddannelser, har også få dimittender på KVVU-løn. De øvrige universiteter har et bredere udsnit af fagligheder. Særligt Roskilde Universitet skiller sig ud med en andel af deres dimittender, der får KVVU-løn, på hele 28 pct., se figur 4.

Figur 4: **Andel dimittender med lavere dimittendløn end medianlønnen for dimittender med en kort videregående uddannelse**

Kilde: Dansk Erhverv pba. Danmarks Statistiks lønregister (LONN).

Note: Vi har defineret dimittendlønnen som standardberegnet månedsførtjeneste et år efter fuldført uddannelse.

Dansk Erhverv mener

Dansk Erhverv mener, at det ikke er nok at se på, om dimittender kommer i beskæftigelse eller ej, der skal også ses på relevant beskæftigelse. Data tyder på, at der er en række dimittender, der ikke lykkedes med at komme i relevant beskæftigelse. De ender derfor med at tage job, der ikke svarer til deres uddannelsesniveau. Det er ikke hensigtsmæssig brug af hverken den enkeltes eller samfundets ressourcer, at uddanne akademikere til at varetage job, der ikke kræver en akademisk uddannelse. Det samme kan siges, hvis man med en erhvervsakademiuddannelse arbejder som ufaglært.

Dansk Erhverv mener derfor, at 5 pct. af taxameteret til de videregående uddannelser skal gøres afhængig af om dimittenderne kommer i relevant beskæftigelse. Dette kræver, at der bliver langt bedre data på de studerendes videre vej på arbejdsmarkedet.

Data for dimittendernes beskæftigelsesniveau er desværre ikke gode nok i dag. Danmarks Statistik laver såkaldte DISCO-koder over beskæftigelse, men meget tyder på, at de ikke er tilstrækkeligt konsistente. Der bør derfor laves bedre data, så uddannelsesinstitutionerne og de studerende får bedre indblik i de karrieremuligheder den enkelte uddannelse giver. På baggrund af disse nye data skal uddannelserne tildeles fem pct. af deres uddannelses-tilskud.

Om dette notat

Arbejdet med notatet er afsluttet januar 2023.

Kontakt

Henvendelser kan ske til Uddannelses- og forskningspolitisk chef, Mads Eriksen Storm på mer@danskerhverv.dk eller på tlf. 6060 7854.

Bilag 1: Metode

Population

Analysen omfatter personer, som har gennemført en videregående uddannelse i 2020.*

*Dog kun videregående uddannelser, der falder indenfor Uddannelses- og Forskningsministeriets ressortområde. Dermed er en række andre videregående uddannelsesinstitutioner ikke inkluderet her. Det gælder fx Politiskolen, Forsvarets Officersskoler, musikkonservatorierne mv.

Dimittendledighed

Data for dimittendledighed kommer fra Uddannelses- og Forskningsministeriet. Dimittendledigheden er kun beregnet for uddannelser, hvor der er minimum 5 dimittender i 2020.

Dimittendledigheden er defineret af Uddannelses- og Forskningsministeriet som den gennemsnitlige ledighedsgrad i perioden 4.-7. kvartal efter fuldført uddannelse. Ledighedsgraden udtrykker den andel af tiden, en person har været ledig i perioden.

Den gennemsnitlige dimittendledighed for 2020-dimittender er på 9,3 pct. Vi definerer markant overledighed som en dimittendledighed, der er mere end 2 procentpoint højere end gennemsnittet. Dette er i overensstemmelse med Uddannelses- og Forskningsministeriets modelbeskrivelse af den ledighedsbase-rede dimensioneringsmodel.

Dimittendløn

Data for lønindkomst kommer fra Danmarks Statistiks Lønstatistik. Vi benytter variabelen "standardberegnet månedsfortjeneste"* Denne angiver tilnærmelsesvist den løn, som er aftalt, eller den løn, som lønmodtageren får for hver normal time, personen arbejder. Den muliggør sammenligninger af løn mellem faggrupper, der har forskellige løn- og ansættelsesvilkår, arbejder i forskellige sektorer og har forskelligt arbejdsomfang. Vi definerer dimittendlønnen som den standardberegnete månedsfortjeneste et år efter fuldført uddannelse.

For hver uddannelse har vi beregnet medianlønnen for dimittenderne – dog kun for uddannelser, hvor der er løndata for minimum 5 dimittender 1 år efter fuldført uddannelse.

*Den standardberegnete månedsfortjeneste er fortjenesten fratrukket betalinger for overtid og fravær og indeholder grundløn, genetillæg, personalegoder, uregelmæssige betalinger, pensionsbidrag, ferie- og søgnehelligdagsbetalinger og særlig feriegodtgørelse. Danmarks Statistik opregner den standardberegnete månedsfortjeneste ud fra den standardberegnete timefortjeneste.

Bilag 2

Tabellen nedenfor viser de uddannelser, som udbydes på minimum 3 institutioner, og hvor alle udbuddene har markant overledighed (mere end 2 procentpoint højere end gennemsnittet).

Oversigt over uddannelser med flere udbud og høj ledighed

Uddannelse	Niveau	Område	Institutionsnavn, overordnet	Antal dimittere, 2020	Dimitterledighed
Administrationsøkonom	Korte videregående uddannelser	Samfundsfaglige område, EA	Erhvervsakademi Dania	37	22%
			Københavns Professionshøjskole	41	21%
			Zealand Sjællands Erhvervsakademi	20	18%
Arkæologi forhistorisk, kand.2år	Lange videregående uddannelser	Humaniora, kandidat	Københavns Universitet	14	19%
			Aarhus Universitet	14	16%
			Københavns Universitet	7	21%
Arkæologi klassisk, kand.2år			Aarhus Universitet	7	48%
Biologi, kand.2år	Lange videregående uddannelser	Natur, kandidat	Københavns Universitet	141	19%
			Syddansk Universitet	32	15%
			Aalborg Universitet	9	30%
			Aarhus Universitet	63	27%
Dansk, kand.2år	Lange videregående uddannelser	Humaniora, kandidat	Københavns Universitet	111	22%
			Roskilde Universitet	26	23%
			Syddansk Universitet	25	24%
			Aalborg Universitet	17	28%
Design og business (overbygning), prof.bach.	Mellemlange videregående uddannelser / Bachelorer	Design, prof. bach.	Erhvervsakademi Syd-Vest	10	19%
			Københavns Erhvervsakademi (KEA)	211	21%
			Professionshøjskolen VIA University College	238	23%
Digital konceptudvikling (overbygning), prof.bach.	Mellemlange videregående uddannelser / Bachelorer	Medie, kommunikation, it mv., prof. bach.	Erhvervsakademi Midt-Vest	24	18%
			Erhvervsakademi Aarhus	95	21%
			Københavns Erhvervsakademi (KEA)	112	14%
			Professionshøjskolen University College Nordjylland	50	29%
			UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole	74	23%
			Zealand Sjællands Erhvervsakademi	58	20%

Engelsk, kand.2år	Lange videregående uddannelser	Humaniora, kandidat	Københavns Universitet	62	21%
			Syddansk Universitet	32	37%
			Aalborg Universitet	49	44%
			Aarhus Universitet	39	28%
Filosofi, kand.2år	Lange videregående uddannelser	Humaniora, kandidat	Københavns Universitet	28	32%
			Roskilde Universitet	13	40%
			Syddansk Universitet	11	55%
			Aarhus Universitet	15	32%
Historie, kand.2år	Lange videregående uddannelser	Humaniora, kandidat	Københavns Universitet	94	21%
			Roskilde Universitet	17	22%
			Syddansk Universitet	31	43%
			Aalborg Universitet	25	44%
			Aarhus Universitet	62	29%
Idræt/Idræt og sundhed, kand.2år	Lange videregående uddannelser	Natur, kandidat	Syddansk Universitet	104	19%
			Aalborg Universitet	32	20%
			Aarhus Universitet	34	15%
Innovation og entrepreneurship (overbygning), prof.bach.	Mellemlange videregående uddannelser / Bachelorer	Økonomisk/merkantil, prof. bach.	Erhvervsakademi Midt-Vest	8	21%
			Erhvervsakademi Aarhus	106	21%
			Erhvervsakademiet Copenhagen Business Academy	144	23%
			Professionshøjskolen University College Nordjylland	48	28%
			UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole	58	22%
			Zealand Sjællands Erhvervsakademi	20	19%
Medicinal kemi, kand.2år	Lange videregående uddannelser	Natur, kandidat	Københavns Universitet	10	26%
			Syddansk Universitet	11	15%
			Aarhus Universitet	21	17%
Multimediedesigner	50 Korte videregående uddannelser	It-faglige område, EA	Erhvervsakademi Dania	19	21%
			Erhvervsakademi Midt-Vest	19	12%
			Erhvervsakademi Syd-Vest	44	16%
			Erhvervsakademi Aarhus	177	14%
Musikvidenskab/Musik, kand.2år	Lange videregående uddannelser	Humaniora, kandidat	Københavns Universitet	35	27%
			Aalborg Universitet	8	15%
			Aarhus Universitet	17	28%
Offentlig administration, prof.bach.	Mellemlange videregående uddannelser / Bachelorer	Samfund, prof. bach.	Københavns Professionshøjskole	95	21%

			Professionshøjskolen Absalon	85	14%
			Professionshøjskolen UC Syddanmark	37	22%
			Professionshøjskolen University College Nordjylland	45	17%
			Professionshøjskolen VIA University College	72	21%
			UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole	65	11%
Religion studier/religionsvidenskab, kand.2år	70 Lange videregående uddannelser	Humaniora, kandidat	Syddansk Universitet	13	31%
			Aarhus Universitet	20	48%
			Københavns Universitet	16	19%
Samfundsfag, cand.soc.2år	70 Lange videregående uddannelser	Samfund, kandidat	Københavns Universitet	11	11%
			Aalborg Universitet	9	22%
			Aarhus Universitet	29	21%
Sportsmanagement (overbygning), prof.bach.	Mellemlange videregående uddannelser / Bachelorer	Økonomisk/merkantil, prof. bach.	Erhvervsakademiet Copenhagen Business Academy	63	28%
			Professionshøjskolen University College Nordjylland	75	19%
			UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole	21	21%